

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL DURUMLARININ İNCELENMESİ

EXAMINATION OF SOCIAL STATUSES OF THE STUDENTS OF ANATOLIAN TEACHER HIGH SCHOOL

Necmi GÖKYER*

Özet: *Bu çalışmanın amacı, anadolu öğretmen liselerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal durumlarını incelemektir. Betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan çalışmanın evrenini 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, Kayseri ilinde bulunan Anadolu öğretmen liselerinin dokuz, on, onbir ve onikinci sınıflarında öğrenim gören toplam 1172 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu sınıflardan basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 543 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen "anadolu öğretmen liselerinde okumakta olan öğrencilerin sosyal durumlarının incelenmesine" yönelik olarak hazırlanan anket kullanılmıştır. Elde edilen verilerle frekans ve yüzde hesapları yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, anadolu öğretmen liselerinde okumakta olan öğrencilerin yarısının anne ve babalarının eğitim seviyesi ilkokul ve ortaokuldur. Ayrıca annelerinin büyük bir çoğunluğu ev hanımı ve babaları ise memur, işçi, emekli ve çiftçidir. Ailelerin yarıdan fazlası küçük yerleşim yerlerinde ikamet etmektedir. Ailelerin büyük bir çoğunluğunun geliri asgari ücretin altı ile 1950 TL arasındadır. Öğrencilerin yarıdan fazlası okulda kendisini yalnız hissettiğini belirtmiştir.*

Anahtar Kelimeler: *Anadolu Öğretmen Lisesi, Öğrenci, Sosyal Durum, Aile.*

Extended Abstract: *Social environment incorporates also the life space, as expresses by Lewin. Environment is an important factor as much as heredity in formation of personality. Life space includes the family (restrictions and understandings in the family), neighborhood, school and environment type. This constitute the life space of the child (Tezcan, 1996:44).*

The process of recognizing individual underlies all the activities in education where individuals are the case. Recognizing the individual involves knowing the particulars regarding his/her identity and appearance as well as mainly his/her

*Yrd.Doç.Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi ve Planlaması ABD. ncmgokyer@hotmail.com

biological, psychological and social behaviors, personal characteristics and needs. For recognizing the individual, it is required to gather information about the person, and analyze, evaluate, interpret these information in a meaningful way, and reach certain syntheses.

Interaction of the parents and other persons in the family with the child establishes the position of the child within the family. Family is where the child acquires his/her first social experiences. Therefore, the behaviors addressing the child and the attitudes assumed against him/her affect his/her both personality and social improvement. Moreover, the size, socio-economic and cultural level of the family where the child raises establish the form of his/her first social experiences. The family relations and the social environment lived in are known to have effect on psycho-social improvement of the child (Başal, 2004:145). For Gordon (1993); the influence area of the parents on the child is very extensive. The statute acquired, value gained, identity developed by the child in the family becomes the indicator of the identity, statute and value to be gradually gained by him within the society.

What social, economical and educational level the families of the students preferring Anatolian teacher high schools have, and social points of these students were investigated in this study. According to study results, it will be tried to identify the relations of the students preferring these schools with their families, educational, social, economical levels of the families, and social points of the students.

The aim of this study is to examine social statuses of the students studying at Anatolian teacher high schools. This study aiming to reveal the social statuses of the students studying at Anatolian teacher high schools of the Ministry of National Education has the survey design. Survey designs aim to describe a past or existing situation in the way it exists (Karasar, 1991:77). In this study that was conducted with the aim of revealing the social statuses of the students of Anatolian teacher high school in the light of several variables; it was tried to reveal the demographic characteristics of the students studying at Anatolian teacher high schools and their own interests and attitudes as well as socio-economical characteristics of the families attitudes and their own interests and attitudes in respect of orientation to such high schools. The study universe comprised a total of 1,172 students studying at ninth, tenth, eleventh and twelfth grades of all Anatolian teacher high schools located in the central county and other counties (Bünyan, Develi, Pınarbaşı, Talas ve Yahyalı) of Kayseri province, and the study sample comprised 543 students studying at these schools and selected through random sampling. The study was conducted with survey design by using questionnaire technique. The questionnaire comprised a total of 44 questions with 10 questions aiming to reveal demographic characteristics of Anatolian teacher high schools and with 34 questions aiming to reveal socio-economical characteristics of their families. Expert opinions and

suggestions were referred to in order to ensure that questionnaire data are obtained healthily and to prepare the questionnaire so that it serves the purpose. The data obtained as a result of the questionnaire were analyzed by frequency and percentage through one the packet programme.

According to the data obtained in the study, 38.9% of the families live in provincial centrum (metropolis and city), and 61.5% of them lived in counties and smaller settlements. A great majority of the students who participated in the study conducted by Devocioğlu and Sarıkaya (2006) and Gök (2007) reside in provincial centrum. This does not match with this conclusion of the study conducted by the author. According to the conclusion of the study conducted by Kuru and Pepe (2000), the population intensity of the students are generally general in the province and counties.

Mothers of 89.1% of these students do not work. Hence, predominantly father makes the earning of the household. It was determined that occupation of 83.2% of the fathers was official, farmer and pensioner, and that monthly income of 73.8% of them was in the range of less than the subsistence wage to TL 1,950. We can be said that economic level of the families is not so good. A great majority of the students do not smoke. Furthermore, a great majority of the students know how to use computer. Fathers and mothers of a great majority live together. It was determined that monthly income of 16% of the families was below the subsistence wage, and of 57.8% of them was in the range of TL 651-1,950. According to the study conducted by Gök (2007), it was found that a great majority of monthly incomes of the families was TL 700 and higher. These conclusions are close to conclusions of the study conducted by the author. According to the results of the study conducted by Kuru ve Pepe (2002), it was revealed that 13.3% of monthly incomes of the students' families were in the range of 100 to 150 million, 41.6% were in the range of 151 to 200 million, 24.4% were in the range of 201 to 300 million, and 21.6% were 300 million and higher. These conclusions are comparable to the results of the studies conducted by (Kılınc, Gökdemir 2000), (Koçyiğit 1992), (Haşıl, Taneli, Erdem 1992), (Pepe 2000). It was concluded that the monthly incomes of the families in the study conducted by the author was higher than the monthly incomes of the families in the mentioned studies. Quarrels, loud arguments and miffs are sometimes experienced in half of the families. More than half of the students have voluntarily preferred Anatolian teacher high school at their own wills. Educational level of mothers and fathers of the students studying at Anatolian teacher high schools was secondary school in general. Moreover, a great majority of their mothers were housewives, and occupations of their fathers were official, worker, pensioner and farmer. According to the results of the study conducted by Işıksoluğu (1988), the students were from families which did not have a high socio-economical level.

Keywords: *Anatolian Teacher High School, Student, Social Status, Family.*

GİRİŞ

Bireylerin/öğrencilerin sosyal durumlarını belirleyen faktörlerden biri de sosyalleşmedir. Diğer faktörler arasında ise, ailenin yapısı, ailenin sosyo-ekonomik koşulları, aile içi iletişim, veli ve öğrencilerin demografik özellikleri sayılabilir. Sosyalleşme kavramını, sosyal bilimler literatürüne sokan ilk düşünür hiç şüphesiz E. Durkheim'dir (Wörterbuch, 1973:175). Ona göre, sosyalleşme sürecinde içten gelen, çok güçlü bir farklılaşma olayı söz konusudur. İçten gelen bu farklılaşma aracılığıyla insan ferdiyeti, tabii bir varlık olma durumundan çıkarak, sosyal bir varlık (diyalog kuran) durumuna geçmektedir (König, 1970: 104; Akyüz,1991: 210). Böylece insanın doğuştan getirdiği biricikliğine, yani bütünüyle kendine özgü oluşuna, ikinci bir öz olan sosyal varlık eklenmektedir (Akyüz, 1991: 210).

Sosyalleşme, çocukların kendi çevrelerindeki diğer çocuklarla ve yetişkinlerle nasıl iletişim kuracaklarının etkili bir şekilde öğretilmesini içeren zor bir işlemdir. Eğitimde kritik bir faktör olan sosyal gelişim, her çocuğun neyi ne kadar öğrendiğini etkiler.

Sosyalleşmeyi genel olarak iki şekilde düşünmek mümkündür. Bunlardan birincisi form bakımından sosyalleşme, ikincisi ise muhteva bakımından sosyalleşmedir. Form bakımından sosyalleşme, bir insanın düşünülebilen bütün davranış ve faaliyet şekillerinin çerçevesini ifade eder (Wörterbuch, 1973: 175). Muhteva bakımından sosyalleşme ise, karşılıklı etkileşim içerisinde toplum kültürünü meydana getiren değer ve normların öğrenilmesi, bunların genç insanlara kazandırılması anlamına gelir (Kurzreiter, 1971: 31). Çocuğun sosyalleşmesi ilk önce ailede başlar. Bireyin kişilik yapısı büyük ölçüde aile içerisinde oluşmaktadır. Ailenin eğitim durumu, büyüklüğü, ekonomik durumu öğrencinin gelişimine etki etmekte ve davranışına önemli ölçüde yansımaktadır (Akan, 2010: 13).

Toplumsal çevre, aynı zamanda lewin'in deyimiyile yaşam alanını (life space/in the 1940s and 1950s.) da içine almaktadır. Kişiliğin oluşumunda kalıtım kadar çevre de önemli bir öğedir. Yaşam alanı aile (ailedeki sınırlamalar ve anlayışlar) komşuluk, okul ve çevre tipini içerir. Bunlar çocuğun yaşam alanını oluşturur (Tezcan, 1996: 44).

Eğitimde bireylerin söz konusu olduğu bütün uğraşların temelinde bireyi tanıma süreci yer almaktadır. Bireyi tanımak, onun kimliği ve görünüşüne ilişkin özellikleri yanında daha çok onun biyolojik, psikolojik ve sosyolojik nitelikteki davranışlarını, kişisel özelliklerini ve gereksinimlerini bilmeyi

gerektirmektedir. Bireyi tanımada kişi hakkında bilgiler toplamak ve bu bilgileri anlamlı olacak biçimde analiz etmek, değerlendirmek, yorumlamak, belirli sentezlere ulaşmak gerekmektedir (Özgüven, 1998: 55).

Bireyin tanınması için, bireylerin ilgi ve yetenekleri, başarı ve başarısızlıkları, kişisel ve sosyal uyum düzeyleri sorunları, zayıf ve güçlü yanları, ilgi, tavır ve değer yargıları, yetiştiği çevrenin geliştirici ve engelleyici etkileri gibi ve daha pek çok özelliklerinin ayrıntılı olarak bilinmesi gerekir. Bireyin niteliklerini tanımanın amacı, farklı nitelikleri ile bireyi betimlemek ve hangi koşullarda ne şekilde davranacağını yordamaktır. Eğer, insan gibi karmaşık bir organizma ise, betimlemek ve davranışlarını yordama işi oldukça zordur. Ancak; bireyler arasındaki farkların varlığı kabul edilince, bu farkları ölçmek önem kazanmıştır. (Özgüven, 1998: 12,14). Eğitim, öğrenme-öğretme sürecini etkileyen öğrencinin gelişim alanları, gelişim alanının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken beceriler ve öğrencinin içinde yaşadığı toplumun sosyo-ekonomik değişkenlerinin sistemli olarak sınıflandırılmasına bağlı olarak geliştirilir. Sosyo-ekonomik değişkenler ise, çocuğun yaşamını geçirdiği yerdeki eğitim düzeyi, sağlık hizmetleri, demografik, politik, yasal, teknolojik ve eğitim seviyesidir (Worzbyt, Rourke, 1989).

Ana babanın ve ailedeki diğer kişilerin çocukla olan etkileşimi, çocuğun aile içindeki yerini belirlemektedir. Aile çocuğun ilk sosyal yaşantılarını edindiği yerdir. Dolayısıyla çocuğa yöneltilen davranışlar ve ona karşı takınılan tavırlar onun hem kişiliğini hem de sosyal gelişimini etkilemektedir. Ayrıca çocuğun yetiştiği ailenin genişliği, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi onun ilk sosyal deneyimlerinin şeklini belirlemektedir. Çocuğun psiko-sosyal gelişiminde aile ilişkilerinin ve yaşadığı sosyal çevrenin etkisinin olduğu bilinmektedir (Başal, 2004: 145). Gordon (1993)'a göre; anne-babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Çocuğun aile içerisinde edindiği statü, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik; onun giderek toplum içerisinde kazanacağı kimliğin, statüsünün ve değerini belirleyicisi olmaktadır.

Çatışmanın yoğun olduğu aile ortamları, güce dayalı ilişkiler ortaya çıkarır ve güce dayalı ilişkiler yoluyla sosyalleşen çocuklar daha sonraki yaşamlarında sosyal ilişkilerinde gücü kullanırlar; dolayısıyla aile içi şiddet suça eğilimli bireyler doğurur (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 33). Okul dışı faktörler; öğrencilerin televizyon seyretme alışkanlıkları, evdeki bilgisayar kullanımı, ailenin sosyo-ekonomik durumu, temel demografik özellikler, çocuğun içinde yer aldığı akran grubunun değer ve normları ve benzerleridir (Burgaz, 2002). Toplumda kişiler sosyal yapıyı oluşturan sosyo-ekonomik unsurlar doğrultusunda sosyal statüsünü belirlemekte ve

yaşamlarına yön verebilmektedir. Bu yüzden sosyoekonomik yönden refah içinde olan kişiler toplumun genelinden daha üst seviyede bir yaşam standardına sahiptirler. (Pepe, Kuru, 2001: 209-221).

Ebeveyn-çocuk ilişkisi sıcak, açık iletişime dayanan, katı ama sert olmayan disipline dayanmalıdır (Huston, 2002; Akman vd., 2006). Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde en önemli çevresel etken ailedir. Çocuğun sağlıklı bir kişilik geliştirebilmesi için anne, baba ve çocuk arasındaki iletişimin sağlıklı ve dengeli bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Olumlu bir aile ortamında yetişen çocuğun sosyal becerileri ve kendini farkındalığı yüksek olmaktadır (Coplan 2004). Anne-çocuk arasındaki iletişimin niteliği çocuğun öğretmeni ve arkadaşlarıyla olan iletişimde de önemli oranda belirleyici olmaktadır (Nimetz, Bennett 1997; Akman vd., 2006). Pek çok araştırma çocuğun bilişsel ve entellektüel gelişiminde ana-babanın ve aile ortamının önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Bradley, et al, 1988, Moore & Snyder, 1991, Duncan et al, 1994, Zaslow et al. 1999; Akman vd., 2006).

Öğretmen liseleri, ilk kez 1974-1975 öğretim yılından itibaren ilk öğretmen okullarının bir kısmının (18 okul) öğretmen lisesi haline dönüştürülmesiyle öğretime başlamıştır (Akyüz, 2006,383). Türk millî eğitim sistemi içerisinde, ortaöğretim kademesinde yer alan anadolu öğretmen liseleri; öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlayan kurumdur. Öğrencilere, öğretmenlik mesleğini sevdiren ortaöğretim kurumudur. Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sisteminin temeli 16 Mart 1848 tarihinde Dar-ül Muallimin adıyla ilk öğretmen okulunun açılmasına dayanmaktadır. Anadolu Öğretmen Liselerinin geçmişi de 1848 yılına kadar uzanmaktadır. Bu okullar, başta Dar-ül Muallimin Nizamnamesini çıkaran Ahmet Cevdet Paşa olmak üzere, Satı Bey, Osman Zeki Üngör, Nihat Sami Banarlı, Halide Edip Adıvar, Selim Sırrı Tarcan, Ruşen Eşref Ünaydın ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu gibi büyük insanlar yetiştirmiştir (Çubukçu, 2011).

Anadolu öğretmen liseleri, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; a) Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak,

b) Öğrencilerine;

1) Öğretmenlik mesleğini sevdirmek,

2) Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak,

3) Orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek,

4) Ülke kalkınmasına sosyal, kültürel ve ekonomik yönden katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak,

5) Dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenmelerini sağlamak,

6) Öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularını geliştirmek amaçlı, öğrenim süresi dört yıl olan paralı-parasız yatılı ve gündüzlü ortaöğretim kurumlarıdır (Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği [R.G. 23455]).

Bu çalışmada, yukarıdaki amaçları gerçekleştirmek için kurulmuş olan anadolu öğretmen liselerini tercih eden öğrencilerin ailelerinin hangi sosyal, ekonomik ve eğitim seviyesine sahip olduklarına ve bu öğrencilerin sosyal yönlerinin incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Araştırma bulgularına göre bu okulları tercih eden öğrencilerin aileleriyle ilişkileri, ailelerin eğitim, sosyal ve ekonomik seviyeleri, öğrencilerin sosyal yönleri belirlenmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, anadolu öğretmen liselerinde okumakta olan öğrencilerin sosyal durumlarını incelemektir. Bu çalışmada toplanan veriler, öğrencilerin ailelerinden ayrılıp kazandıkları okullarda okumaya gelmeden önceki aile içi ve dışı sosyal yaşantılarıyla, ailenin sosyal yapısıyla ve okuldaki durumlarıyla ilgilidir.

YÖNTEM

Millî Eğitim Bakanlığı anadolu öğretmen liselerinde okumakta olan öğrencilerin sosyal durumlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar, 2009: 77). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerin sosyal durumlarının bazı değişkenler ışığında belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada; Anadolu öğretmen liselerinde okuyan öğrencilerin demografik özellikleri ile birlikte gerek kendi ilgi ve tutumlarının gerekse ailelerinin sosyo-ekonomik özelliklerinin bu tür liselere yönelimindeki ilgi ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini, Kayseri ili merkez ilçe ve diğer ilçelerde bulunan (Bünyan, Develi, Pınarbaşı, Talas ve Yahyalı) bütün anadolu öğretmen liselerinin dokuz, on, onbir ve onikinci sınıflarında öğrenim gören toplam 1172 öğrenci, örneklemi ise yine bu okullarda öğrenim gören ve tesadüfî

örnekleme yöntemiyle belirlenen 543 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma tarama modelinde anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Anket, anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik 10, ailelerinin sosyo-ekonomik özelliklerinin belirlenmesine yönelik 34 soru olmak üzere toplam 44 sorudan oluşmuştur. Anket verilerinin sağlıklı bir şekilde elde edilmesini sağlamak ve anketi amaca hizmet edecek bir şekilde hazırlamak için uzman görüşlerinden ve önerilerinden yararlanılmıştır. Anket araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anket sonucunda elde edilen verilerin analizi, bir bilgisayar paket programı ile frekans ve yüzde ile çözümlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma bulgularına ilişkin elde edilen veriler, alt problemlere göre tablolaştırılmış ve yorumlanarak verilmiştir.

1.Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1: *Anadolu Öğretmen Liseleri Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri*

Cinsiyet	N=543	f	%
Kadın		248	45,7
Erkek		295	54,3
Sınıf			
9. Sınıf		182	33,5
10. Sınıf		187	34,4
11. Sınıf		114	21,0

12. Sınıf	60	11,0
Öğrenim gördükleri Alan		
Sözel	47	8,7
Sayısal	287	52,9
Eşit Ağırlık	148	27,3
Dil	61	11,2

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin % 45,7’si kadın, %54,3’ü erkektir. %33,5’i dokuzuncu sınıf, %34,4’ü onuncu sınıf, %21,0’ı on birinci sınıf ve %11,0’ı da on ikinci sınıftır. Öğrencilerin % 8,7’si sözel alanda, %52,9’u sayısal, 27,3’ü eşit ağırlık ve %11,2’si de dil alanında öğrenim görmektedir.

Anadolu Öğretmen Liseleri Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri (Tablo 1’in devamı)

İlköğretimi nerede okudunuz?		
Şehirde	185	34,1
İlçede	252	46,4
Nahiye/Belde	46	8,5
Köyde	60	11,0
İnternet kullanıyor musunuz?		
Hayır	82	15,1
Evet, Nadiren	142	26,2
Evet, Ara sıra	190	35,0
Evet, Daima	129	23,8
Dershaneye gidiyor musunuz?		
Evet	191	35,2
Hayır	352	64,8

Sigara içiyor musunuz?		
Evet	25	4,6
Hayır	496	91,3
Ara sıra	22	4,1

Tablo 1'in devamında da görüldüğü gibi, öğrencilerin %34,1'i şehirde, %46,4'ü ilçede, % 8,5'i nahiyede/beldede, %11,0'i de köyde ilköğretimi okumuşlardır. Öğrencilerin %15,1'i internet kullanmadıklarını, %26,2'si evet, nadiren kullandıklarını, %35,0'ı evet, ara sıra kullandıklarını, %23,8'i de evet, daima kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %35,2'sinin dershaneye gitmediği, %64,8'inin de dershaneye gittiği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin %4,6'sının sigara içtiği, %91,3'ünün sigara içmediği, %4,1'inin de ara sıra sigara içtiği belirlenmiştir.

Tablo 2: Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Anne ve Babalarına İlişkin Bilgiler

Babanın Eğitim Düzeyi	N=543	f	%
Okuryazar değil		12	2,2
İlkokul		173	31,9
Ortaokul		63	11,6
İlköğretim		32	5,9
Lise		127	23,4
Ön lisans		34	6,3
Lisans		79	14,5
Yüksek lisans		22	4,1
Doktora		1	,2

Tablo 2'de görüldüğü gibi, öğrencilerin babalarının %2,2'sinin okur-yazar olmadığı, %31,9'unun ilkokul, %11,6'sının ortaokul, % 5,9'unun ilköğretim,

%23,4'ünün lise, % 6,3'ünün ön lisans, %14,5'inin lisans, %4,1'inin yüksek lisans ve %0,2'sinin de doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Anne ve Babalarına İlişkin Bilgiler (Tablo 2'nin devamı)

Annenin Eğitim Düzeyi		
Okuryazar değil	44	8,1
İlkokul	266	49,0
Ortaokul	72	13,3
İlköğretim	37	6,8
Lise	90	16,6
Ön lisans	7	1,3
Lisans	20	3,7
Yüksek lisans	6	1,1
Doktora	1	,2
Annenizin Mesleği		
Çalışmıyor	484	89,1
Memur	27	5,0
İşçi	12	2,2
Esnaf	1	,2
Çiftçi	1	,2
Diğer (ev hanımı, emekli, sekreter)	18	3,3
Babanızın mesleği		
Çalışmıyor	23	4,2
Memur	155	28,5
İşçi	145	26,7

Esnaf	48	8,8
Çiftçi	57	10,5
Şoför	20	3,7
Emekli	95	17,5

Tablo 2'nin devamında görüldüğü gibi, Öğrencilerin annelerinin % 8,1'inin okur-yazar olmadığı, %49'unun ilköğretim, %13,1'inin ortaokul, % 6,8'inin ilköğretim, %16,6'sının lise, % 1,3'ünün ön lisans, %3,7'sinin lisans, %1,1'inin yüksek lisans ve %0,2'sinin de doktora mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerinin annelerinin %89,1'inin çalışmadığı, % 5'inin memur, % 2,2'sinin işçi, %0,2'sinin esnaf, %0,2'sinin çiftçi ve % 3,3'ünün de diğer (ev hanımı, emekli, sekreter) olduğu görülmektedir. Öğrencilerinin babalarının %4,2'sinin çalışmadığı, %28,5'inin memur, % 26,7'sinin işçi, %8,8'inin esnaf, %10,5'inin çiftçi, % 3,7'sinin şoför ve %17,5'inin de emekli olduğu görülmektedir. Evin geçimini önemli ölçüde babanı sağladığı ve ailelerinin ekonomik düzeyinin çok iyi olmadığı söylenebilir.

Tablo 3: Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Ailelerini Tanıtıcı Bilgiler

Kaç Kardeşiniz	N=543	f	%
Kardeşim yok		13	2,4
Bir kardeşim var		124	22,8
2-3 kardeşim var		291	53,6
4-5 kardeşim var		86	15,8
6 ve daha fazla kardeşim var		29	5,3
Ne tür bir evde oturuyorsunuz?			
Müstakil ev/tek katlı		154	28,4
İki katlı betonarme		74	13,6
Apartman dairesi		295	54,3
Gece kondu		6	1,1

Diğer belirtiniz (lojman, müstakil iki katlı)	14	2,6
Evinizdeki oda sayısı		
Bir oda	1	,2
İki oda	31	5,7
Üç oda	178	32,8
Dört oda	290	53,4
Beş ve üstü oda	43	7,9
Kardeşinize/kardeşlerinize ait oda var mı?		
Evet	347	63,9
Hayır	196	36,1
Kendinize ait odanız var mı?		
Var	364	67,0
Yok	179	33,0
Evin kaçınıcı çocuğusunuz?		
Birinci	221	40,7
İkinci	148	27,3
Üçüncü	103	19,0
Dördüncü	71	13,1

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin %2,4'ünün kardeşinin olmadığı, %22,8'inin bir kardeşinin olduğu, %53,6'sının iki veya üç, %15,8'inin dört veya beş, % 5,3'ünün altı ve daha fazla kardeşinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %28,4'ünün tek katlı/müstakil evde oturduğu, %13,6'sının iki katlı betonarme, %54,3'ünün apartman dairesinde, % 1,1'inin gece kondu da ve %2,6'sının da diğer (lojman, müstakil iki katlı) diye belirttikleri evlerde oturdukları belirlenmiştir. Öğrencilerin %0,2'sinin evlerindeki oda sayısının bir, % 5,7'sinin iki, %32,8'nin üç, %53,4'ünün dört ve %7,9'unun

da beş ve üstü oda sayısının olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %63,9'unun evinde kardeşlerine ait bir odanın olduğu, %36,1'inin de olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin %67'sinin evinde kendisine ait bir odanın olduğu, %33'ünün de olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin %40,7'sinin ailenin birinci çocuğu olduğu, %27,3'ünün ikinci çocuğu, %19'unun üçüncü çocuğu ve %13,1'inin de dördüncü çocuğu olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Ailelere Ait Sosyal Yapı

Anne ve babanız birlikte mi yaşıyor?	N=543	f	%
Evet		522	96,1
Hayır		21	3,9
Anne ve babanız ayrı yaşıyorsa sizinle kim ilgileniyor? N=26			
Annem		8	61,5
Babam		4	30,8
Dedem		1	7,7
Dayım		13	61,5
Veliniz (vasınız) kim? N=543			
Annem		118	21,7
Babam		404	74,4
Diğer belirtiniz (dedem, amcam)		21	3,9
Ailenin Yaşadığı Yer n=543			
Büyükşehir		165	30,4
Şehir		44	8,1
İlçe		228	42,0
Kasaba/Belde/Nahiye		44	8,1

Köy	62	11,4
-----	----	------

Tablo 4'te görüldüğü gibi, anne ve babaların %96,1'inin birlikte yaşadığı, %3,9'unun da ayrı yaşadığı görülmektedir. Anne ve babası ayrı yaşayan öğrencilerin %61,5'i ile annesi, %30,8'i ile babası, %7,7'si ile dedesi ve %61,5'i ile de dayısının ilgilendiği görülmektedir. Öğrencilerin %21,7'sinin velisinin annesi, %74,4'ünün babası ve %3,9'unun da diğer (dedem, amcam) olarak belirttikleri kişiler olduğu görülmektedir. Ailelerin %30,4'ünün büyükşehirlerde, %8,1'inin şehirlerde, %42'sinin ilçelerde, %8,1'inin kasabalarda ve %11,4'ünün de köylerde yaşadığı görülmektedir.

Tablo 5: Ailelerin Ekonomik Durumu

Arabanız var mı?	N=543	f	%
Evet		315	58,0
Hayır		228	42,0
Evinizin mülkiyet durumu			
Kira		118	21,7
Kendi evimiz		394	72,6
Lojman		23	4,2
Diğer belirtiniz (akraba evi)		8	1,5
Eviniz kira mı?			
Evet		136	25,0
Hayır		407	75,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, ailelerin %58'inin arabasının olduğu, %42'sinin ise olmadığı, ailelerin %21,7'sinin oturduğu evin kira, %72,6'sının kendi evi olduğu, %4,2'sinin lojman ve %1,5'inin de diğer (akraba evi) olarak belirttikleri olduğu görülmektedir. Ailelerin oturdukları evlerin %25'inin kira, %75'inin de kendi evleri olduğu görülmektedir.

Ailelerin Ekonomik Durumu (Tablo 5'in devamı)

Size kim harçlık gönderiyor?		
Babam	472	75,2
Annem	65	10,4
Ablam	8	1,3
Abim	19	3,0
Dedem	13	2,1
Ailem	31	4,9
Amcam	5	,8
Devletten burs	9	1,4
Babaannem	2	,3
Dayım	4	,7
Ailenin Aylık Geliri		
Asgari ücretin altı (650 TL)	87	16,0
651-1300 TL	195	35,9
1301-1950 TL	119	21,9
1951-2600 TL	83	15,3
2601-3250	30	5,5
3251 ve üstü	29	5,3
Ailenizin Aylık Gönderdiği Para Miktarı		
Hiç Göndermiyor	87	16,1
100-250	195	35,9
251-400	119	21,9

401-550	83	15,3
551-700	30	5,5
701- ve üstü	29	5,3

Tablo 5'in devamında da görüldüğü gibi, Öğrencilerin %75,2'sine babasının harçlık gönderdiği, %10,4'üne annesinin, %1,3'üne ablasının, %3,0'üne abisinin, %2,1'ine dedesinin, %4,9'una ailesinin, %0,8'ine amcasının, %1,4'ünün Devletten burs aldığı, %0,3'üne babaannesinin ve %0,7'sine ise dayısının harçlık gönderdiği belirlenmiştir. Ailelerin %16'sının aylık gelirinin asgari ücretin altında olduğu, %35,9'unun 651-1.300 TL arasında, %21,9'unun 1301-1950 TL olduğu, %15,3'ünün 1.951-2.600 TL olduğu, %5,5'inin 2.601-3.250 TL olduğu ve %5,3'ünün de 3.251 TL ve üstünde olduğu görülmektedir. Ailelerin %16,1'i çocuklarına aylık hiç para göndermezken, %35,9'u 100-250 TL arasında, %21,9'u 251-400 TL arasında, %15,3'ü 401-550 TL arasında, %5,5'i 551-700 TL arasında ve %5,3'ü de 701 TL ve daha fazla para gönderdiği görülmektedir.

Tablo 6: Ailelerin Sosyal Hayatı

Evinizdeki yemek öğünü sayısı	N=543	f	%
Bir öğün		9	1,7
İki öğün		64	11,8
Üç öğün		383	70,5
Dört öğün		57	10,5
Beş ve daha fazla öğün		30	5,5
Ailenizin tipi			
Çekirdek aile		483	89,0
Geniş aile		60	11,0
Ailenizle düzenli olarak tatile gidiyor musunuz?			
Evet		97	17,9

Hayır	268	49,4
Bazen	178	32,8

Tablo 6'da görüldüğü gibi, ailelerin %1,7'sinin evinde bir öğün yemek yendiği, %11,8'inde iki öğün, %70,5'inde üç öğün, %10,5'inde dört öğün ve %5,5'inde ise beş ve daha fazla öğün yemek yendiği görülmektedir. Ailelerin % 89'unun çekirdek aile, % 11'inin de geniş aile olduğu görülmektedir. Ailelerin %17,9'unun düzenli olarak tatile gittiği, % 49,4'ünün gitmediği ve %32,8'inin de bazen gittiği görülmektedir.

Tablo 7: Bu Okulu Tercih Etme Nedeni

Anadolu öğretmen lisesini tercih etme nedeniniz nedir? N=543	f	%
Annemin tavsiyesiyle	32	5,9
Babamın tavsiyesiyle	88	16,2
Annemin zoruyla	5	,9
Babamın zoruyla	17	3,1
Arkadaşlarımın tavsiyesiyle	42	7,7
Kendi isteğimle	359	66,1

Tablo 7'de görüldüğü gibi, öğrencilerin %5,9'unun annesinin tavsiyesiyle anadolu öğretmen lisesini tercih ettiği, %16,2'sinin babasının tavsiyesiyle tercih ettiği, %0,9'unun annesinin zoruyla, %3,1'inin babasının zoruyla, %7,7'sinin arkadaşlarının tavsiyesiyle ve %66,1'inin de kendi isteğiyle tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 8: Boş Zamanlarını Değerlendirme

Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?	f	%
Tiyatro, sinema, konsere giderek	98	8,9
Kitap, dergi okuyarak	91	8,2
İnternetle ilgilenerek	220	19,9

Müzik dinleyerek	300	27,1
Televizyon izleyerek	269	24,3
Spor yaparak	92	8,3
Diğer (bilgisayar oynayarak)	37	3,3

Tablo 8’de görüldüğü gibi, boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz sorusuna öğrencilerin %8,9’unun tiyatro, sinema, konsere giderek, %8,2’sinin kitap, dergi okuyarak, %19,9’unun internetle ilgilenerek, %27,1’inin müzik dinleyerek, %24,3’ünün televizyon izleyerek, %8,3’ünün spor yaparak ve %3,3’ünün de diğer (bilgisayar oynayarak) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir.

Tablo 9: Aile İçi İletişim

Evde bakıma muhtaç kimse var mı?	N=543	f	%
Evet		75	13,8
Hayır		468	86,2
Ailenizde size şiddet (aşağılama, küfretme, hakaret etme, vurma) uygulayan var mı?			
Evet		23	4,2
Hayır		520	95,8
Anne ve babanızın sizin yanınızda olduğunu hisseder misiniz?			
Her zaman		395	72,7
Bazen		123	22,7
Hiçbir zaman		25	4,6
Ailenizde ne kadar sıklıkta kavga, yüksek sesle tartışma, küslük yaşanır?			
Her zaman		19	3,5

Bazen	271	49,9
Hiçbir zaman	253	46,6

Tablo 9'da görüldüğü gibi, ailelerin %13,8'inin evinde bakıma muhtaç kimse olduğu, %86,2'sinde ise olmadığı, %4,2'sinin ailesinde şiddet uygulandığı, %95,8'inde ise uygulanmadığı, öğrencilerin %72,7'si her zaman anne ve babasını yanında hissederken, %22,7'si bazen, %4,6'sı ise hiçbir zaman hissetmediğini belirtmektedir. Öğrenciler, ailelerin %3,5'inde her zaman kavga, yüksek sesle tartışma ve küslük yaşandığını, %49,9'unda bazen, %46,6'sında ise hiçbir zaman olmadığını belirtmektedirler.

Tablo 10: Öğrencilerin Sosyal/Psikolojik Durumları ve Etkinlikleri

Okulda kendinizi yalnız hissettiğiniz olur mu? N=543		
Her zaman	41	7,6
Bazen	354	65,2
Hiçbir zaman	148	27,3
Arkadaşlarınızı kimlerden seçersiniz? N=732		
Hemcinslerimden	193	26,4
Karşı cinslerimden	68	9,3
Aynı sınıfta ve yaşta olanlardan	368	50,3
Üst sınıflardan ve kendimden büyüklerden	53	7,2
Diğer (yaş önemli değil, iyi huylu, hoşuma gidenlerden)	50	6,8

Tablo 10'da görüldüğü gibi, okulda kendinizi yalnız hissettiğiniz olur mu sorusuna öğrencilerin %7,6'sı her zaman, %65,2'si bazen ve %27,3'ü hiçbir zaman şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin %26,4'ü arkadaşlarını hemcinslerinden, %9,3'ü karşı cinslerinden, %50,3'ü aynı sınıfta ve yaşta olanlardan, %7,2'si üst sınıftan ve kendimden büyüklerden, %6,8'ide diğer (yaş önemli değil, iyi huylu, hoşuma giden, kafama uyanlar) diye belirttiklerinden seçtiklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Sosyal/Psikolojik Durumları ve Etkinlikleri (Tablo 10'un devamı)

Sorunlarınızı nasıl çözersiniz?	N=713	
Kendim çözmeye çalışırım	311	43,6
Arkadaşıma danışırım	135	18,9
Aileme danışırım	167	23,4
Görmezden gelirim/oluruna bırakırım	47	6,6
Öğretmenime danışırım	41	5,8
Diğer (ağabeyime, çevremdeki yakınlarıma danışırım)	12	1,7
Meslek beklentileriniz	N=654	
Öğretmen	138	21,1
Doktor	168	25,7
Subay	30	4,6
Mühendis	95	14,5
Sporcu	7	1,1
Avukat	61	9,3
Polis	20	3,1
Diğer (savcı, rehber öğretmen, eczacı, pilot, mimar, diş hekimi, diyetisyen, tercüman)	135	20,6
Uğraştığınız spor dalı	N=798	
Futbol	216	27,1
Basketbol	131	16,4
Voleybol	121	15,2
Hentbol	38	4,8
Güreş	23	2,9

Atletizm	19	2,4
Masa tenisi	135	16,9
Uzak doğu sporları (karete, taekwondo, judo)	44	5,5
Diğer (yüzme, boks, kayak, badminton, kickboks)	71	8,9
Spor yapmaya yönlendirenler	N=672	
Annem	58	8,6
Babam	70	10,4
Arkadaşlarım	92	13,7
Öğretmenlerim	54	8,0
Kendim	385	57,3
Diğer (ağabeyim, ablam)	13	1,9

Tablo 10'un devamında da görüldüğü gibi, Öğrencilerin %43,6'sı sorunlarını kendisinin çözmeye çalıştığı, %18,6'sı arkadaşlarına danıştığı, %23,4'ü ailesine danıştığı, %6,6'sının görmezden geldiği/oluruna bıraktığı, %5,8'inin öğretmene danıştığı, % 1,7'sinin de diğer (ağabeyime, çevremdeki yakınlarıma danışırım) olarak belirttikleriyle çözdükleri belirlenmiştir. Meslek beklentilerine yönelik soruyu öğrencilerin %21,1'i öğretmen % 25,7'si doktor, % 4,6'sı subay, %14,5'i mühendis, %1,1'i sporcu, %9,3'avukat, %3,1'i polis ve %20,6'sı ise diğer (savcı, rehber öğretmen, eczacı, pilot, mimar, diş hekimi, diyetisyen, tercüman) diyerek cevaplamışlardır. Öğrencilerin %27,1'inin futbolla uğraştığı, % 16,4'ü basketbolla, %15,2'si voleybolla, %4,8'i hentbolla, %2,9'u güreşle, %2,4'ü atletizmle, %16,9'u masa tenisi ile, % 5,5'i uzak doğu sporları (karete, taekwondo, judo), % 8,9'u ise diğer (yüzme, boks, kayak, badminton/tüytop (raket ve bir tür tüylü topla oynanan tenis benzeri bir oyundur), kickboks (Amerika'da popüler bir mücadele sporudur) diye belirttikleri spor dalları ile uğraşmaktadırlar (<http://tr.wikipedia.org/badminton>). Öğrencilerin %57,3'ü spor yapmaya kendi kendilerini yönlendirmektedir. %13,7'si arkadaşlarım, %10,4'ü babam, %8,6'sı annem, %8'i öğretmenlerim ve %1,7'si de diğer (ağabeyim ve ablam) diye cevap vermişlerdir (Tablo 10).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ailelerin yarısından daha azı il merkezinde (büyükşehir ve şehir) yaşamaktadır. Devecioğlu ve Sarıkaya (2006) ve Gök (2007) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğrencilerin de büyük bir çoğunluğu il merkezinde ikamet etmektedirler. Yazar tarafından yapılan araştırmanın bu sonucu ile örtüşmemektedir. Kuru ve Pepe (2000)'nin yapmış oldukları çalışmanın sonucuna göre de, öğrencilerin nüfus yoğunlukları genel olarak il ve ilçedir. Yine (Mengi, 1986), (Türkmen, 1986), (Varol ve Saraçoğlu 1992), (Mamak, 2000), (Pepe, 2000), yaptıkları araştırmalarının bulguları aynı paralellikte olup Yazar tarafından yapılmış olan bu çalışmanın sonuçlarıyla da örtüşmektedir.

Öğrencilerin tamamına yakını sigara içmemektedir. Gök (2007) tarafından yapılan araştırmanın sonucuna göre de öğrencilerin büyük bir çoğunluğu sigara kullanmamaktadır. Sonuçlar Yazar tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Öğrencilerin yarıdan fazlasının iki veya üç kardeşi vardır. Çetin ve Çetin (2006) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu da iki ve daha az kardeşe sahiptir. Sonuçlar birbirini desteklemektedir. Devecioğlu ve Sarıkaya (2006) tarafından yapılan araştırmaya katılanların yarıya yakınının kardeş sayısının 3-4 olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar birbirini desteklememektedir.

Anne ve babaların tamamına yakını birlikte yaşamaktadır. Gök (2007) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun annesi ve babası birlikte yaşamaktadır. Sonuçlar örtüşmektedir.

Ailelerin yarıdan fazlasının aylık gelirinin 651-1.950 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Gök (2007) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de ailelerin ortalama aylık gelirlerinin büyük çoğunluğunun 700 TL ve üzeri olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar, Yazar tarafından yapılan araştırma sonuçlarına yakındır. Kuru ve Pepe (2002)'nin yapmış oldukları araştırma bulgularına göre, öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerinin araştırmanın yapıldığı yıldaki ekonomik koşullar göz önüne alındığında bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlar; (Kılınç, Gökdemir 2000), (Koçyiğit 1992), (Haşıl, Taneli, Erdem 1992), (Pepe 2000) yaptıkları çalışmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir.

Ailelerin beşte biri çocuklarına 251-400 TL arasında para göndermektedir. Devecioğlu ve Sarıkaya (2006) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre ise, sporcu öğrencilerin beşte birinin aylık geliri 250-340 milyon arasındadır. Araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Ailelerin yarısında bazen kavga, yüksek sesle tartışma ve küslük yaşanmaktadır. Çocuk, duygusal ve fiziksel stres yaratan krizlerle aile içinde karşılaşabilir. Ebeveyn kavgası bu krizler içinde önemli bir yer tutar. Anne-baba arasındaki tartışmalarda, çocuğun pozisyonuna dair genel olarak iki yaklaşım söz konusudur. Bir yaklaşıma göre; ev içerisinde ve çocuğun gözü önünde yaşanan tartışmalar çocuk için travmatiktir ve bu nedenle onların yanında tartışmaktan, kavga etmekten imtina etmek gerekmektedir. Bu tartışmalara şahit olan çocuğun yaşadığı duygular, kendi kişiliği ve gelecekteki ilişkileri üzerinde olumsuz bir etkiye yol açmaktadır. Diğer yaklaşıma göre ise, yetişkinlerin tartışmalarına şahit olan çocuk, bu tartışmaların yaşamın bir parçası olduğunu öğrenir ve tatlıya bağlanmış bir tartışmadan değerli bir yaşam dersi alır. Gelecek yaşamında gerilim yaşanan anlarda, çabuk endişelenen ve düşüp kırıklığına uğrayan bir kişilik geliştirmez ve tartışmayı doğal bir olgu kabul eder (Akman vd., 2006:28).

Öğrencilerin yarısından fazlası apartman dairesinde oturmaktadır. Yarısından fazlasının evlerindeki oda sayısı dördtür. Yaklaşık dörtte üçünün evinde kendisine ait bir oda vardır. Ailelerin dörtte birinin oturdukları ev kiradır. Dörtte üçünün evinde üç öğün yemek yenmektedir ve ailelerin yarısı düzenli olarak tatile gitmemektedir. Devocioğlu ve Sarıkaya (2006)'nın yapmış olduğu araştırmaya katılanların yaşadıkları evlere ilişkin bilgilere bakıldığında, dörtte üçüne yakınının apartman dairesinde ve aynı oranda da kirada oturdukları, öğrencilerin yarısının oturdukları evin dört odalı olduğu ve yarıdan fazlasının evinde kendilerine ait oda olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılanların, yarıdan fazlasının günde 3 öğün yemek yedikleri, yine aynı oranda düzenli olarak tatile gitmedikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar, yazar tarafından yapılan araştırmanın sonuçları ile genelde benzerlik gösterse de araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının daha iyi olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin dörtte üçüne yakını kendi isteğiyle anadolu öğretmen lisesini tercih etmiştir. Gök (2007) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de öğrencilerin büyük bir çoğunluğu öğrenim gördükleri okulu kendileri tercih etmişlerdir. Her iki sonuç paralellik göstermektedir. Öğrencilerin yarıdan fazlası spor yapmaya kendi kendilerini yönlendirmektedir. Devocioğlu ve Sarıkaya (2006) tarafından yapılan araştırmaya katılanların yarıdan daha azı kendi kararlarıyla spor yapmaya yönlendirilmişlerdir. Öğrencilerin, ailelerinde önemli konulardaki kararı, genel olarak, baba ve anne ya da babanın verdiği sonucu çıkmıştır. Bu sonuç ile Yazar tarafından yapılan araştırmanın sonucu farklıdır.

Öğrencilerin yarısı boş zamanlarını müzik dinleyerek ve televizyon izleyerek geçirmektedir. Gök (2007) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de öğrencilerin büyük bir kısmı, boş zamanlarının çoğunu tv izlemek ve müzik dinlemekle geçirmektedirler. Sonuçlar benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin dörtte üçü her zaman anne ve babasını yanında hissederken, dörtte biri bazen, çok az bir kısmı da hiçbir zaman hissetmediğini belirtmiştir. Okul ortamının dışında oluşan faktörler aile içi çatışmalar, okul ortamının değişmesi, ailesinin boşanması gibi yaşantılar yalnızlık duygusunu oluşturmaktadır. (Cheng ve Furnham, 2002; Kochenderfer ve Ladd, 1996). Literatüre bakıldığında, aile-içi çatışmalar yaşayan öğrenciler de yalnızlık duygularının arttığı (Johnson ve diğ., 2001), anne ve baba arasındaki ilişkiden memnun olmayan öğrencilerin memnun olanlardan daha fazla yalnızlık ortalamasına sahip oldukları (Demir, 1990) yönündedir. Bıyık (2004) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, aileleriyle ilişkilerinde sorun yaşayan, sağlıklı iletişim kuramayan öğrencilerin daha fazla yalnızlık duygusu yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Yazar tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre de öğrencilerin dörtte biri ya bazen ya da hiçbir zaman anne ve babalarını yanlarında hissetmemektedirler. Bu öğrencilerin de muhtemelen aile içinde sorun yaşayan, ailesiyle sağlıklı iletişim kuramayan ya da anne ve babası ayrılmış olan öğrenciler olduğu söylenebilir.

Yalnızlık duygusu yaşayan bireylerin kişilik yapılarında bulunan çekingenlik, sosyal kaygı, alınganlık, güvensizlik, benlik saygısının düşük olması gibi özellikler bireysel faktörler arasındadır. Olumsuz kişilik özellikleri bireylerin arkadaşlık ilişkisi kurmakta güçlük çekmelerine ve yalnızlık duygusu yaşamalarına neden olmaktadır (Feldman, 1998) Yalnızlık duygusunun yaşanmasında bireylerin düşük benlik algısı, utangaçlık, çekingenlik gibi kişilik özelliklerinden oluşan bireysel faktörler ile sosyal ilişkilerinin sıklığı, sosyal beceri düzeyleri ve sosyal etkileşim gibi sosyal faktörler etkili olmaktadır. Sosyal faktörler de yalnızlık duygularının oluşumunu ve gelişimini etkilemektedir. Sosyal faktörler okul ortamında ve okul ortamının dışında oluşan ve aynı öneme sahip durumlardır (Cheng ve Furnham, 2002; Kochenderfer ve Ladd, 1996).

Okulda kendinizi yalnız hissettiğiniz olur mu sorusuna öğrencilerin dörtte üçüne yakını bazen ve dörtte biri de hiçbir zaman şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin kurdukları arkadaşlık ilişkilerinin kalitesi, yalnızlık duygusu yaşamalarında veya yaşamamalarında etkili olmaktadır (Cheng ve Furnham, 2002). Yeni yaşantılarında sosyal ilişki standartları ve beklentileri karşılanmadığı zaman öğrenciler, kendilerini yalnız hissetmektedirler. Peplau ve Perlman (1982)'a göre, çeşitli fiziki, sosyal ve

kültürel ortamlardan koparak gelen öğrencilerin yalnızlık duygusunun oluşmasında, bireyin var olan ilişkilerinden ne derece doyum aldığı ve ilişkilerini nasıl değerlendirdiği belirleyici bir etken olmaktadır (Akt.: Baron ve Byrne, 2000). Yalnızlık bireyin kendisini anlaşılmamış ve kimsesiz hissetmesidir (Geçtan, 1999). Yalnız öğrenciler büyük bir olasılıkla sosyal olarak kısıtlanmış dolayısıyla da kişiler arası iletişim becerileri gelişmemiş kişilerdir (Öz 2004, Yüksel 2002).

Okul ortamından kaynaklanan faktörler ise, yaşlıları tarafından reddedilme, arkadaşlık ilişkisi kurmakta zorlanma ve sosyal becerisinin olmamasıdır (Cheng ve Furnham, 2002; Kochenderfer ve Ladd, 1996). Öğrencilerin dörtte üçü arkadaşlarını hemcinslerinden, yarısı da aynı sınıfta ve yaşta olanlardan seçmektedir. Öğrencilerin yarıya yakını sorunlarını kendisi çözmeye çalışırken, dörtte üçü ailesine danışmaktadır. Gök (2007) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de öğrencilerin büyük bir kısmı kendileri ile ilgili kararları aileleri ile birlikte aldıkları tespit edilmiştir. Sonuçlar farklılık göstermektedir. Devicioğlu ve Sarıkaya (2006) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre de araştırmaya katılanların yarısı sorunlarını kendisi çözmeye çalışmaktadır. Bu sonuçlar (Kılınç, Gökdemir, 2000), (Pepe 1998)'in yaptıkları çalışmaların sonucunu desteklemektedir. Yine bu sonuçlarla, Yazar tarafından yapılan araştırmanın sonuçları da örtüşmektedir.

Öğrencilerin anne ve babalarının yarısının eğitim seviyesi ilköğretim ve ortaokuldur. Çetin ve Çetin (2006) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, örnekleme giren öğrencilerin anne ve babalarının ağırlıklı olarak eğitim seviyesi düşüktür. Gök (2007) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre de, öğrencilerin annelerinin çoğunluğu ilköğretim mezunu, babalarının büyük bir kısmı esnaf ve memur, annelerinin büyük bir çoğunluğu ev hanımı iken, babaların büyük bir kısmı ise en az ilköğretim okulu mezunudur. Devicioğlu ve Sarıkaya (2006)'nın yapmış olduğu araştırmaya göre de, öğrencilerin anne ve babalarının yarısından fazlasının eğitim seviyesi ilköğretim ve ortaokuldur. Öğrencilerin babalarının dörtte üçü memur, işçi ve esnaf. Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının dörtte üçüne yakını memur, işçi ve esnaf. Annelerinin büyük bir çoğunluğu ev çalışmamaktadır. Kuru ve Pepe (2002)'nin yapmış oldukları araştırma sonuçlarına göre de; Babaların yarısından fazlasının öğrenim seviyesi ilköğretim ve ortaokuldur. Annelerin öğrenim seviyesi en fazla ilköğretimdir. Bu bulgular (Mengi, 1986), (Türkmen 1986), (Pepe 1998), (Gürkan, Çamlıyer, Saraçoğlu, 2000) yaptıkları çalışma bulguları ile benzeşmektedir. İlgili araştırmalarda, baba mesleği en fazla memurken, bunu sırası ile işçi, serbest meslek, esnaf, çiftçi ve tüccar

izlemektedir. Anne mesleği ise, en fazla ev hanımı iken bunu da memur, çiftçi, işçi, tüccar, esnaf izlemektedir. Bu bulgular (Mengi, 1986), (Pepe, 1998) yaptıkları çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir. Araştırma sonuçları Yazar tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Işıksoluğu (1988) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre de, öğrenciler, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olmayan ailelerden gelmektedir.

Öğrencilerin beşte biri öğretmen, dörtte biri doktor, beşte biri diğer (savcı, rehber öğretmen, eczacı, pilot, mimar, diş hekimi, diyetisyen, tercüman) ve beşte birinden daha azı da mühendis olmak istemektedir. Devecioğlu ve Sarıkaya (2006)'nın yapmış olduğu araştırmaya göre ise, her iki sonuçtan meslek türü olarak öğrencilerin öğretmen olma isteği ile mühendis olma isteği örtüşmekle beraber diğer meslek türlerinin isteklerine ilişkin oranlar farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin üçte biri futbolla, uğraşmaktadır. beşte birine yakını basketbol, beşte birinden azı voleybol ve masa tenisi ile uğraşmaktadır. Devecioğlu ve Sarıkaya (2006)'nın yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre de, masa tenisi hariç öğrencilerin yukarıda belirtilen oranlarda sporla ilgilendikleri belirlenmiştir. Her iki araştırmanın sonuçlarına göre sadece masa tenisinin oranı farklılık göstermektedir.

Başka görüşleriniz varsa lütfen belirtiniz sorusuna da öğrenciler; okulda futbol turnuvası (4 kişi), keman kursu ve müzik hocası (4 kişi) ve sosyal aktivite istedikleri (31 kişi), tuvaletlerin temiz olması gerektiği (1 kişi), hafta sonu yemeklerinin güzel olmadığı ve üşüdükleri (2 kişi), okul idaresinin çok baskıcı olduğu (1 kişi), anketlerin yararının olmadığı (3 kişi), yemeklerin az geldiği ve kantinin pahalı olduğu (2 kişi), disiplinin iyi olmadığı (1 kişi), okulun durumunun berbat olduğu ve burada kalınmayacağı (1 kişi), okul formasının değişmesinin gerektiği (1 kişi) şeklinde cevap vermişlerdir.

ÖNERİLER

1. Aileden ayrılarak yeni bir ortama gelen öğrencilerin okulda kendilerini neden yalnız hissettikleri özellikle rehber öğretmen tarafından araştırılmalı, bu duygularından kurtulmaları için okul yönetimi, öğretmenler ve gerekirse aileleri ile görüşülerek gerekli psikolojik desteğin verilmesi için önlemler alınmalıdır.
2. Ailesiyle evden ayrılmadan önce iletişimde sorun yaşayan ve bu nedenle kendilerini yalnız hisseden öğrencilerin anne ve babaları ile görüşülerek

bunların nedenleri araştırılabilir, bu konularda psikolojik danışman, psikolog, aile danışmanları aracılığıyla ev ziyaretleri yapılabilir, seminerler verilebilir.

3. Az da olsa bazı öğrencilerin isteklerine bağlı olarak, okullarda sosyal etkinliklere daha fazla yer verilebilir. Yemeklerin daha fazla verilmesine ve güzel olmasına özen gösterilebilir.

KAYNAKÇA

- AKAN D. (2010). "Temel Kavramlar ve Sınıf Yönetiminin Kapsamı", C.
- GÜLŞEN (Ed.), **Kuram ve Uygulamada Sınıf Yönetimi** içinde s. 1-19, Ankara: Anı Yayıncılık.
- AKMAN B., KARGI E., ÖZDEN Z. ve OKYAY Ö. (28-31 Mart 2006). "Ailelerin ve Çocukların Kullandıkları Ceza Yöntemleri Okul ve Çevresinde Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler", **Millî Eğitim Bakanlığı I. Şiddet ve Okul Sempozyumu**, İstanbul.
- AKYÜZ H. (1991). **Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma**, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- AKYÜZ Y. (2006). **Türk Eğitim Tarihi**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- BARON R. A. and DONN Byrne (2000). **Social Psychology** (Nineth Edition), London: Allyn On Bacon.
- BAŞAL A. H. (2004). **Gelişim ve Psikoloji, Nasıl Mutlu Bir Çocuk Yetiştirebiliriz?** İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti.
- BIYIK N. (2004). **Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Duygularının Kişisel ve Sosyal Özellikleri, Öfke Eğilimleri Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- BURGAZ B. (2002). "Kalabalık Sınıf, Nitelikli Öğretmen", **Bilim ve Teknik Dergisi**, TÜBİTAK, S.: 420 s.: 76.
- CHENG, H. and FURNHAM A. (2002). "Personality, Peer Relations and Self-Confidence as Predictors of Happiness and Loneliness", **Journal of Adolescence**, 25 (3), p.327-340.
- COPLAN R. (2004). "Characteristic of Preschoolers With Lower Perceived Competence Correlates of Self- Perceptions in Early Childhood", **Journal of Abnormal Child Psychology**, 32 (4), p.: 399-408.

- ÇETİN S. ve Çetin F. (2006). “Anadolu Öğretmen Liseleri ve Bu Liselerden Mezun Olmuş Eğitim Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme”, **Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi**, 19, p.: 1-12.
- DEMİR A. (1990). **Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DEVECİOĞLU S. ve SARIKAYA M. (2006). “Determining The Profiles Of The Sporting Students In The Scope Of Socio–Economic Variables (Sporcu Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Değişkenler Işığında Profillerinin Belirlenmesi)”, **Sosyal Bilimler Dergisi**, 16, (2), s.: 301-314, Elazığ.
- FELDMAN, S. R. (1998). **Social Psychology** (Second Edition), London: Prentice-Hall. International Limited.
- GEÇTAN E. (1999). **İnsan Olmak** (20. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GORDON, T. (1993). Çev: Emel Aksay ve Birsen Özkan, **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, İstanbul: YA-PAYayınları,
- GÖK A. T. (2007). **Ortaöğretim Öğrencilerinin Buldukları Ortaöğretim Kurumuna Göre Gösterdikleri Toplumsal Farklılıklar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- GÜRKAN H. ÇAMLIYER H. SARAÇOĞLU A. S., (2000). “Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Değerler Sistemi” **Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Bilimleri Dergisi**, C.: 5, S.:1, s.:40, (<http://tr.wikipedia.org/badminton>). 07/02/2012 tarihinde alınmıştır.
- İŞİKSOLUĞU M. K. (1988). “Elazığ’da Sofra-Servis Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkların Sosyo- Ekonomik Faktörlerle İlişkileri”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2 (2),s.: 115-137.
- JOHNSON H. D, and LAVOIE J. C., and MAHONEY M. (2001). “Interparental Conflict and Family Cohesion: Predictors of Loneliness, Social Anxiety. Social Avoidance in Late Adolescence” **Journal of Adolescent Research**, 16 (3), p.:304-319.
- KARASAR N. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler Teknikler** (4.Basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KILINÇ F. GÖKDEMİR K. (2000). “D.P.Ü. Beden Eğt ve Spor Böl. Sınavlarına Katılan Adayların Sosyo-Ekonomik Yapılarının İncelenmesi”, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu 1. Spor Bilimleri Kongresi. 26-27 Mayıs, 85.

- KOCHENDERFER, B. J., and LADD G. W. (1996). "Peer Victimization: Manifestations and Relations to School Adjustment in Kindergarten", **Journal of School Psychology**, 34 (3), p.: 267-283.
- KOÇYİĞİT, F. (1992). **Toplumsal Yapının Çocuklara Sportif Branş Seçme Üzerine Etkisi**, Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirisi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bil. ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını.
- KURU, E. ve PEPE K. (2002). "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarına Katılan Öğrencilerin Sosyoekonomik Profilleri", **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 22 (1), s.: 253-265.
- KURZREITER J. (1971). **Pedagogische Soziologie**, Bundes Verlag, Wien.
- MENGİ, O. (1986). **Milli Takım Yüzücülerinin Sosyo Ekonomik Konumu**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Milli Eğitim Bakanı Sayın Nimet Çubukçu' nun 16/03/2011 tarihli Çapa Anadolu Öğretmen Lisesi'ndeki konuşması.
- MEB. (1998). **Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği**, T. C. Resmi Gazete, 23455. 6 Eylül 1998.
- ÖZ, F. (2004). "Sağlık Alanında Temel Kavramlar", **İmaj İç ve Dış Ticaret** Ankara, s.: 180-202.
- ÖZGÜVEN, İ. E. (1998). **Bireyi Tanıma Teknikleri**, Ankara: Pegem Yayınları.
- PEPE, K. (1998). **Isparta ve Burdur il Merkezindeki Lisanslı Sporcuların SosyoEkonomik Yapıları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- PEPE, H. ve KURU, E. (2001). "Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo-Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması", **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21, (3) 209-221
- PEPE H. (2000), **Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TEZCAN, M. (1996). **Eğitim Sosyolojisi**, Ankara: Feryal Matbaası.

TÜRKMEN, S., (1986), **Ulusal Takım Sporlarının Sosyo Ekonomik Konuları (Futbol, Güreş, Atletizm Örneği)** Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

WÖRTERBUCH der P. (1973). Verlag, Herder, Freiburg.

VAROL, R. SARAÇOĞLU, A. S. (1992). **Elit Sporcuların Demografik Özellikleri ve Sportif Performansları**, Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirisi, Ankara Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını.

YILDIRIM A. ve ŞİMŞEK H. (1999). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayınevi.

YÜKSEL, G. (2002). "Üniversite Öğrencilerinin Utangaçlık Düzeylerini Etkileyen Faktörler", **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 22 (3), s.: 37-57.